

TULEEKO PUURO MUSTAA JA ONKO IHMISELLÄ KORVAT KUULLA?

Jaakko Anhava on Vir. 1996 s. 588–589 käsitellyt *tulla*-verbiin liittyvän predikaatiivin käyttökelpoisuutta nykysuomessa. Koska hän kirjoituksessaan pitkälti siteeraa minun esittämiäni ajatuksia, palaan vielä asiaan.

Vuonna 1964 pidin radiossa kielipakinan, jossa mm. murteisiin tukeutuen sanoin, että *tulla*-verbiinkin voi liittyä predikaatiivi, joskin paljon harvemmin kuin *olla*-verbiin (esim. *Puuro tuli mustaa*; ks. Kolmas kielivartio, 1965, s. 49–51). Kuten silloin sanoin, niin tämän ilmaisutavan jääminen pois käytännöstä merkitsee osaltaan kielen köyhtymistä. Mutta, kuten Anhava sanoo, se on yleiskielessä nyt jo jokseenkin jäänyt pois käytännöstä. Tätä kehitystä voidaan valittaa, mutta emme enää voi asialle mitään. Kolme vuosikymmentä sitten tuntui vielä aiheelliselta muistuttaa tästä harvinaistuvasta ilmaisutavasta, mutta siitä kulunut aika on kielen elämässäkin pitkä.

Nykysuomen käsikirjan toisessa uudistetussa laitoksessa (1986) totean tämän predikaatiivityypin harvinaisuuden ja lisään: »Tällainenkin predikaatiivin käyttö on moitteetonta suomea» (s. 144). Tämä kohta oli pysynyt ennallaan kirjan ensimmäisestä painoksesta (Suomen kielen käsikirja, 1968) lähtien. Kirjan kolmannessa uudistetussa laitoksessa (1991) ei enää ole viimeksi mainittua lausetta. Siinä totean tyyppin harvinaisuuden, mutta en sano sen moitteettomuudesta mitään. Jos kirjasta vielä tulee uudistettu laitos, joudun uudelleen harkitsemaan koko tätä kohtaa.

Tätä asiaa miettiessäni tuli mieleen äs-

kettäinen raamatunkäännöstyö, jossa oli tähän verrattavia ongelmia. Ehkäpä Virittäjän lukijoita kiinnostaa se, minkälainen rooli käännöskomiteaan valitulla suomen kielen asiantuntijalla joskus oli. Tässä otan esille vain yhden episodin.

Uuden käännöksen kielelliseksi tavoitteeksi oli asetettu »selkeä, luonteva ja nykyaikainen suomen yleiskieli» (XXI varsinaisen kirkolliskokouksen asettaman raamatunkäännöskomitean osamietintö, 1975, s. 21; kirkolliskokous hyväksyi mietinnössä esitetyt periaatteet). Kun käännöskomiteassa olivat esillä ne Uuden testamentin kohdat, jotka edellisessä käännöksessä olivat esim. asussa »Jolla on korvat kuulla, se kuulכון» (mm. Mark. 4:9), ehdotin asua »Jolla on korvat, se kuulכון» tai vaihtoehtoisesti »Jolla on kuulevat korvat» jne. Mutta sillä kertaa jäin tappiolle — komitean ehdotukseen jäi tuo Agricolalta periytyvä, kaikesta päätellen vieraskielisiin esikuvateksteihin perustuva infinitiivin käyttötapa (esim. ruots. Kustaa Vaasan Raamattu 1541: Then ther öron haffuer til at höra, han höre). Komitean enemmistö halusi säilyttää tutuksi tulleen sanamuodon.

Kirkolliskokous kuitenkin sitten poisti näistä kohdista vanhanaikaisen infinitiivin. Mainitun kohdan lopullinen asu nykyisessä Raamatussa on: »Jolla on korvat, se kuulכון!» Tämä on tietenkin erilainen tapaus kuin »Puuro tuli mustaa», sillä eihän mikään kielioppi eikä kieliopas puolusta tuollaista infinitiivin käyttöä. Ei kukaan myöskään sano, että jollakulla on silmät nähdä tai suu puhua. Edellä käsitellyssä asiassa on

▷

kysymys ns. raamattukielestä, josta komitea itse oli periaatemietinnössään sanoutunut irti (mts. 22).

Toisaalta oli kyllä myös tapauksia, joissa kirkolliskokous oli komiteaa konservatiivisempi. Eniten keskustelua kai aiheutti ns. Isämeidän-rukous (Matt. 6:9), johon komitea ehdotti asua »Isä, meidän taivaallinen isämme» mutta johon kirkolliskokous

palautti vanhanaikaisen latinan mukaisen («Pater noster») asun »Isä meidän, joka olet taivaissa». Tässä kirkolliskokous vuorostaan seurasi Agricolasta alkanutta traditioita.■

OSMO IKOLA

Verkatehtaankatu 4, 20100 Turku